

Skutki zakazu handlu w niedzielę dla centrów handlowych i całej branży

5 grudnia 2016

Raport przygotowany na zlecenie i we współpracy z Polską
Radą Centrów Handlowych

Spis treści

- 1** Dlaczego na skutek zakazu handlu w niedziele zamknięte będą wszystkie obiekty w centrach handlowych poza kinami**4**
- 2** Skutki zakazu handlu w niedzielę dla handlu detalicznego....**10**
- 3** Skutki wprowadzenia zakazu dla centrów handlowych**13**
- 4** Czego możemy się nauczyć z przypadku węgierskiego.....**22**
- 5** Międzynarodowa analiza porównawcza.....**30**

Cel i opis badania

Celem badania, jest analiza wpływu zakazu handlu w niedzielę na działające w Polsce centra handlowe (CH) i ich pracowników. Dokonano także oszacowania wpływu tego zakazu na całą branżę handlu detalicznego oraz przeglądy sytuacji międzynarodowej.

W ramach badania poddano szczegółowej analizie wpływ wprowadzenia zakazu w wersji proponowanej przez Sekcję Krajową Handlu NSZZ Solidarność, na poszczególne rodzaje działalności handlowej w centrach handlowych w szczególności: handel niewyspecjalizowany, sklepy z odzieżą, obuwiem i akcesoriami, sklepy RTV/AGD oraz sklepy DIY odpowiedzialne za ponad 50% całkowitej sprzedaży w CH. Szczegółowej analizie poddano także wpływ wprowadzonych zmian na inne rodzaje działalności prowadzone w centrach ze szczególnym uwzględnieniem usług gastronomicznych, usług ochrony i usług sprzątania.

Oszacowanie skutków proponowanych rozwiązań dla całego sektora handlu detalicznego w Polsce dokonano na podstawie wyników otrzymanych dla centrów handlowych, a także na podstawie statystyk GUS dotyczących struktury handlu detalicznego w Polsce, wcześniejszych analiz PwC dotyczących tej kwestii oraz podobnych badań prowadzonych w innych krajach.

Poza szacunkami skutków planowanych zmian na sytuację sektora w Polsce raport przedstawia także kompleksowy przegląd stanu restrykcji dotyczących handlu detalicznego w niedziele w krajach Europy oraz analizę kierunku tych zmian w ostatnich latach. Raport przedstawia także szczegółowy opis przypadku węgierskiego – to jest kraju w którym w latach 2015-2016 najpierw wprowadzono zakaz handlu w niedziele, a następnie pod wpływem protestów społecznych wycofano się z niego.

Dodatkowo w ramach wykonywanych analiz pokazano, iż wyłączenie z zakazu małych, prowadzonych przez właścicieli lokali handlowych i gastronomicznych nie uchroni ich od konieczności zamknięcia działalności w niedziele w przypadku gdy znajdują się one na terenie Centrów Handlowych. W związku z tym będą one znajdowały się w gorszej sytuacji niż ich odpowiedniki znajdujące się poza centrami.

1

Dlaczego na skutek zakazu handlu w niedziele zamknięte będą wszystkie obiekty w centrach handlowych poza kinami?

Wraz ze wzrostem kosztów otwieranie galerii handlowych w niedziele dla niewielkiej grupy najemców staje się nieopłacalne

Analiza opłacalności otwierania wielkopowierzchniowych obiektów handlowych w niedziele

W dużych obiektach handlowych zakaz handlu poskutkuje całkowitym zamknięciem nieruchomości w niedziele.

Pomimo że pewna część najemców nie zostałaby objęta ustawowym zakazem, czynniki finansowe zadecydują o nieopłacalności prowadzenia przez nich działalności. Aby to uzasadnić, poddaliśmy analizie potencjalne koszty otwarcia w niedziele tylko części punktów na terenie galerii handlowych. Na koszt ten składają się między innymi opłaty związane z funkcjonowaniem obiektów, które normalnie przenoszone są na wszystkich najemców, natomiast w niedziele będą musiały być poniesione tylko przez tych, którzy prowadzą działalność. Ten efekt oraz jego skutki zostały szczegółowo przedstawione na kolejnych stronach. Dodatkowo trzeba zwrócić uwagę na fakt, iż w związku z zamknięciem większości sklepów potencjalne obroty w niedziele spadną także u tych, którzy mimo wszystko zdecydują się prowadzić sklep. Wynika to z redukcji efektów sieciowych oraz klastrowych (w związku z węższą ofertą w niedziele część ludzi nie odwiedzi obiektów handlowych wcale, chociaż odwiedziłaby je przy pełnej ofercie).

W niedziele otwarte mogą być tylko te punkty handlowe, które prowadzone są osobiście przez właścicieli. Dlatego wpływ efektów sieciowych i klastrowych będzie zostanie zminimalizowany.

REZULTAT:
Spadek przychodów z nieruchomości

Te koszty funkcjonowania obiektu, które związane są wyłącznie z funkcjonowaniem obiektu w danym dniu, ponoszone będą przez faktycznie handlujące podmioty. Nie rozłożą się równomiernie na wszystkich najemców, lecz obciążą jedynie tych, którzy zdecydują się otworzyć sklepy.

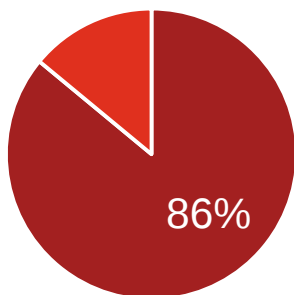
REZULTAT:
Wzrost jednostkowych kosztów utrzymania nieruchomości

86% najemców w obiektach handlowych to spółki z o.o. lub akcyjne

Schemat przeprowadzonego badania

Najemcy komercyjnych powierzchni handlowych w Polsce

■ Spółki z o.o. oraz akcyjne ■ Inne spółki

- W celu oszacowania odsetka sklepów, które mogą być prowadzone osobiście przez właściciela i działać w niedziele pomimo zakazu handlu, przebadaliśmy reprezentatywną próbkę nieruchomości komercyjnych pod kątem formy prawnej najemców. Próba liczyła 75 obiektów handlowych o łącznej powierzchni najmu 1,9 mln m kw.

- Za powierzchnie, które zostaną objęte zakazem handlu, uznaliśmy te wynajęte przez spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz spółki akcyjne. Stanowią one 86% powierzchni obiektów w badanej próbie.

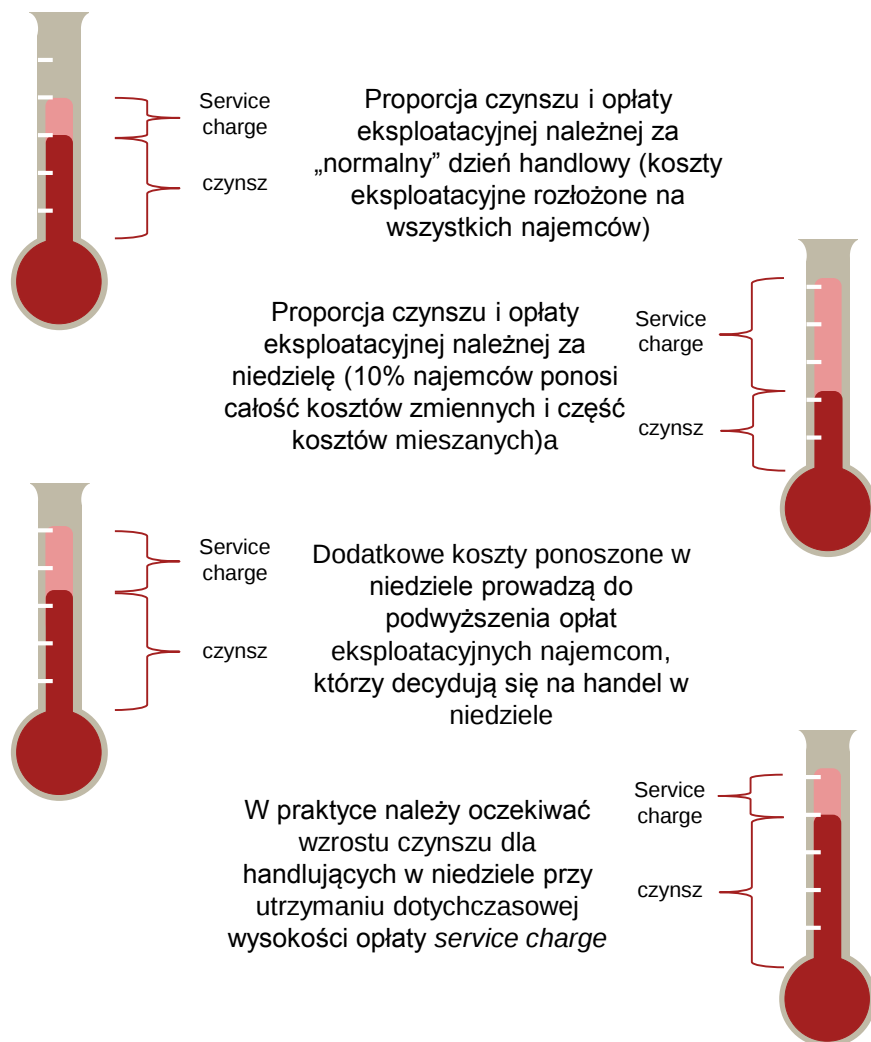

- Pozostałe 14% powierzchni handlowej wynajęły firmy o innej formie prawnej. Nie oznacza to automatycznie, że każdy z punktów handlowych tych firm będzie otwarty w niedziele niehandlowe. Wiele z nich może być na tyle dużych, że prowadzenie działalności operacyjnej osobiście będzie niemożliwe.

10%

- Mając na względzie powyższe wielkości, należy uznać za stosowne przyjęcie górnego oszacowania punktów handlowych, które mogą potencjalnie pozostać otwarte w niedziele pomimo zakazu handlu na 10%.

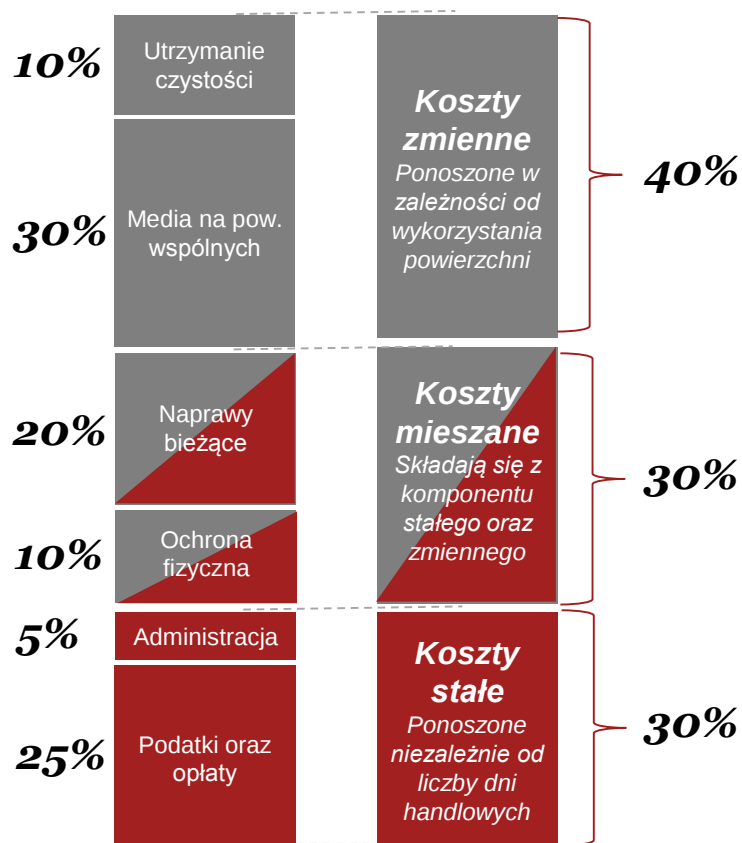
Wzrost kosztów przełoży się prawdopodobnie na wyższe czynsze za powierzchnie czynne w niedziele

- Innymi słowy decyzja najemcy, który nie podpada pod przepisy projektowanej ustawy i decyduje się na handel w niedziele, związana będzie z koniecznością ponoszenia wyższych opłat.
- Kwota *service charge* należna za działalność w niedziele wzrośnie kilkukrotnie w stosunku do kwoty należnej za zwykły dzień handlowy.
- Ważąc ten wzrost udziałem niedziel w liczbie dni w tygodniu otrzymujemy oczekiwany wzrost opłat eksploatacyjnych na poziomie 68%.
- W praktyce należy oczekiwać raczej wzrostu czynszów dla najemców planujących działalność w niedziele. Do takiego wzrostu doszło w ok. rocznym okresie obowiązywania zakazu handlu w niedziele na Węgrzech. Nieliczne sklepy prowadzące handel w ten dzień musiały liczyć się z wyższym czynszem za wynajęte powierzchnie aniżeli najemcy podobnych powierzchni, którzy nie prowadzili wówczas handlu.
- Wobec wzrostu czynszu i oczekiwanej niższej sprzedaży w niedziele należy spodziewać się, że najemcy nie zdecydują się na działalność w niedziele. Wysokość opłat zniechęci osoby rozważające prowadzenie handlu osobiście. Galerie i obiekty handlowe pozostaną zamknięte.
- Przykład: wg badania firmy PMR (2014) 25% przedstawicieli branży odzieżowej i obuwniczej deklaruje, że wysokie koszty najmu powierzchni handlowej są największą barierą rozwoju ich rynku.
- Przykład: podczas obowiązywania zakazu handlu w niedziele na Węgrzech najemcom deklarującym chęć handlu w niedziele podnoszono czynsze, co zniechęcało ich do podejmowania działalności w tym dniu

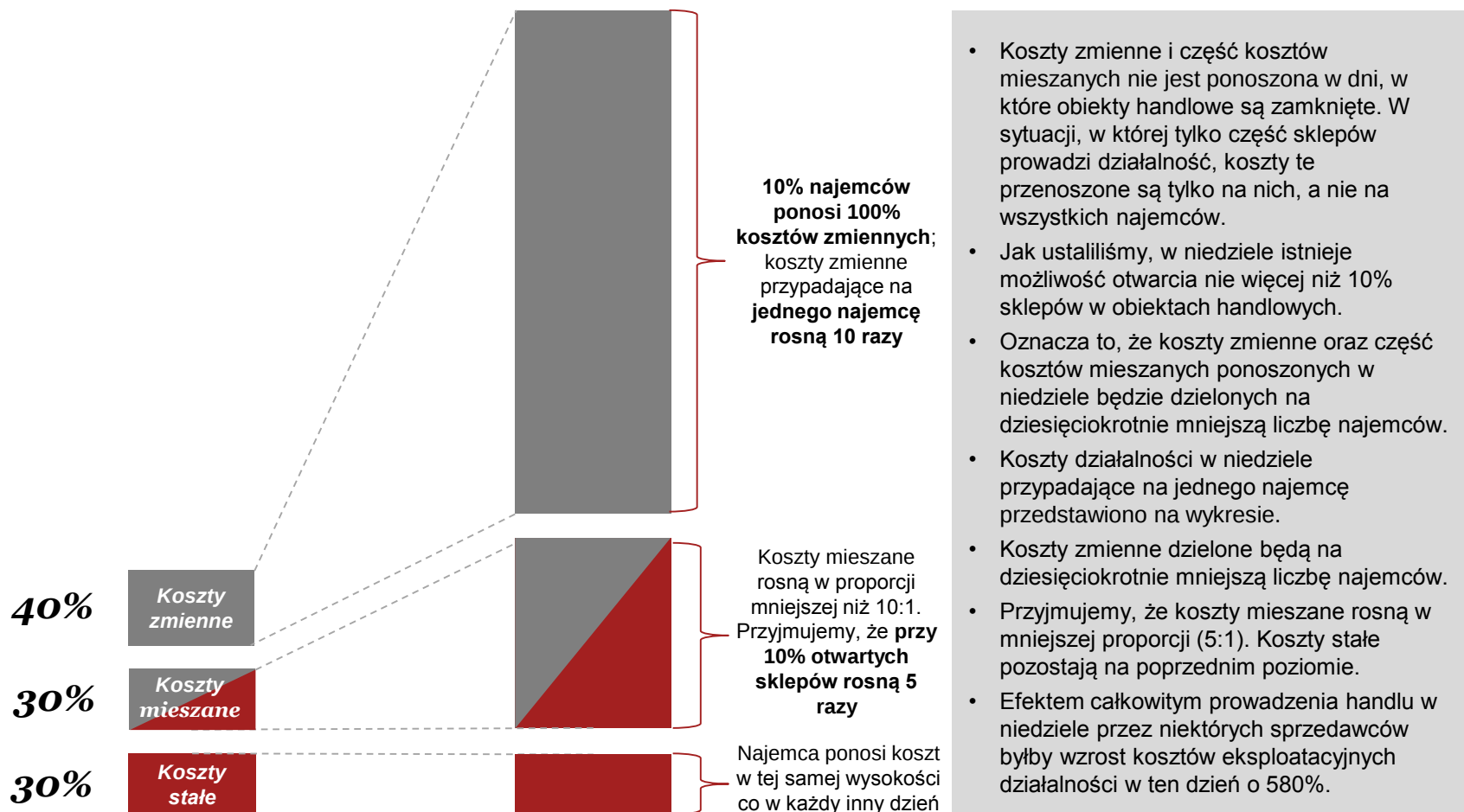
Bieżące koszty utrzymania obiektów handlowych, zarówno stałe jak i zmienne, ponoszą najemcy

Koszt utrzymania obiektu ponoszony przez najemców w postaci opłaty *service charge*

- W nieruchomościach o charakterze handlowym opłaty eksploatacyjne ponoszone są w całości przez najemców. Płacą oni rachunki za media według własnego zużycia, **obciążani są również bieżącymi kosztami utrzymania nieruchomości (*service charge*)** proporcjonalnie do swojego udziału w wynajętej powierzchni.
- W obiektach najwyższej klasy *service charge* wynosi ok. 5-6 EUR/m kw.
- W ramach opłaty *service charge* rozliczane są koszty takie jak: utrzymanie czystości w części wspólnej oraz opłaty za media wykorzystywane na tej powierzchni, bieżące naprawy w obiekcie, fizyczna ochrona nieruchomości, koszty administracyjne oraz podatki i opłaty związane z nieruchomością.
- Typowy udział kosztów poszczególnych rodzajów w całości *service charge* przedstawiono na wykresie obok.
- Wymienione powyżej koszty można podzielić na **trzy kategorie**: **zmienne** (ponoszona tylko w tym czasie, w którym nieruchomość funkcjonuje), **stałe** (ponoszone bez względu na czas funkcjonowania nieruchomości) oraz **mieszane** (ponoszone częściowo w formie stałej, a częściowo zmiennej).
- Do kosztów stałych zaliczamy koszty administracyjne oraz opłaty i podatki.
- Do kosztów zmiennych zaliczamy wydatki na utrzymanie czystości oraz media na powierzchniach wspólnych.
- Do kosztów mieszanych zaliczamy wydatki na naprawy oraz na ochronę fizyczną. W dni niehandlowe tego rodzaju koszty są ponoszone, jednak w niepełnym wymiarze w porównaniu do dni handlowych.

Koszty przypadające na pojedynczego najemcę w niedzielę wzrosną prawie 6 razy, co uczyni otwieranie obiektów handlowych nieopłacalnym dla nikogo

2

Skutki zakazu handlu w niedzielę dla handlu detalicznego

Handel detaliczny w Polsce i miejsce centrów handlowych

690 miliardów zł
obrotów handlu
detalicznego w 2015 roku

2/3 obrotów w
sklepach o powierzchni
ponad 400m

handel detaliczny wygenerował
95 mld zł wartości
dodanej czyli 5,3% PKB

400 tys. osób
zatrudnionych w
centrach handlowych

Ponad **120 mld zł**
obrotu w centrach
handlowych

- Handel detaliczny w Polsce to wg. GUS ponad 690 miliardów złotych obrotów w 2015 roku realizowanych w 360 tysiącach sklepów. Całkowita powierzchnia sprzedażowa polskiego handlu detalicznego to ponad 36 milionów metrów kwadratowych. Sektor ten daje prace ponad 1,2 miliona osobom.
- Dwie trzecie obrotów ma miejsce w sklepach o powierzchni powyżej 400 metrów kwadratowych.
- Wygenerowana przez handel detaliczny wartość dodana to ponad 95 miliardów złotych. Odpowiada to 5,3% PKB Polski.
- Pod koniec 2015 w Polsce działało 448 centrów handlowych różnych generacji o powierzchni ponad 11 milionów metrów kwadratowych. Działa w nich ok 40 tysięcy punktów handlowych w których wraz z obsługą wspierającą pracuje ok. 400 tysięcy osób.
- W oparciu o dane z ICSC (International Council of Shopping Centers) szacujemy, że obroty zrealizowanych w centrach handlowych przekraczają 120 miliardów złotych.

Szacujemy iż, spadek obrotów w handlu detalicznym wyniesie co najmniej 9,6 miliardów złotych, a spadek zatrudnienia co najmniej 36 tysięcy osób.

	Spadek obrotów (mln zł)	Spadek zapotrzebowania na pracę (osób)
Wszystkie analizowane branże w tym:	9 616	36 375
Sklepy w Centrach Handlowych	3 251	11 279
Usługi w Centrach Handlowych	1 255	4 509
Usługi sprząające i ochrona w Centrach Handlowych	94	3 419
Sklepy poza Centrami Handlowymi	4 834	9 952
Usługi poza Centrami Handlowymi	-	-
Usługi sprząające i ochrona obiektów handlowych poza CH	180	7 216
Bezpośrednie straty budżetu państwa (mln zł)		1 862,82
VAT		1 487,66
PIT		85,92
Składki na ubezpieczenia społeczne		289,24

- Przedstawione w dalszej części raportu szczegółowe szacunki wpływu zakazu handlu w niedzielę na działające w centrach handlowych wybrane branże pozwoliły na ekstrapolację wyników na cały handel detaliczny.
- Szacujemy iż całkowity spadek obrotów w analizowanych sektorach zarówno w centrach handlowych jak i poza nimi wyniesie co najmniej 9,6 mld złotych, a spadek zatrudnienia co najmniej 36 tysięcy osób.
- W świetle wcześniejszych analiz nasze szacunki wykonane przy bardzo restrykcyjnych założeniach dotyczących stopnia w jakim handel niedzielny przeniesie się na inne dni tygodnia (tylko sprzedaż kompulsywna) należy uznać za wartości minimalne oczekiwanych efektów.
- Wcześniejsze analizy* dotyczące skutków liberalizacji lub zaostrzenia restrykcji dla handlu w niedzielę wskazywały na zmiany zatrudnienia rzędu 4%-5%, co w przypadku Polski oznaczałoby redukcję rzędu 50-55 tysięcy osób. Natomiast wcześniejsze (2015) analizy PwC oparte na innej metodologii (top-down, zamiast bottom-up) i założeniach dotyczących stopnia redukcji obrotów i zatrudnienia wyłącznie w oparciu o deklaracje przedstawicieli branży wskazywały na możliwość redukcji zatrudnienia sięgającą nawet 60-85 tysięcy osób – te liczby należy uznać za górną granicę potencjalnej redukcji.
- Szacunkowe bezpośrednie straty skarbu państwa związane z wprowadzeniem zakazu handlu w niedzielę szacujemy na co najmniej 1,8 mld. złotych.

*Źródło: Genakos Ch. Danchev S. „Evaluating the Impact of Sunday Trading Deregulation” CEP Discussion Paper No 1336, London, March 2015

3

Skutki wprowadzenia zakazu dla centrów handlowych

W wyniki wprowadzenia zakazu handlu z niedziele obroty centrów handlowych spadną o około 4%, czyli 4-5 miliardów złotych, a zatrudnienie spadnie o 19-20 tysięcy osób

	Szacowany spadek obrotów (mld zł)	Spadek zatrudnienia (tys. osób)
W centrach handlowych ogółem	4,60	19,21
w tym:		
Handel niewyspecjalizowany	0,38	0,79
Odzieżowy	1,35	6,37
RTV/AGD	0,21	0,22
DIY	0,21	0,23
Gastronomia	0,45	1,84
Usługi sprzątające	0,05	1,59
Usługi ochrony	0,05	1,83
Pozostały handel i usługi	1,91	6,34
Bezpośrednie straty budżetu państwa (mln zł)		
VAT		880
PIT		42,4
Składki na ubezpieczenia społeczne		141,2

- Nasze szacunki, opisane szczegółowo poniżej, wskazują iż na skutek wprowadzenia zakazu handlu w niedziele obroty punktów handlowych i usługowych zlokalizowanych w centrach w centrach handlowych spadną o 4,6 mld złotych. Czyli o około 4%. Będzie to skutkowało spadkiem zapotrzebowanie na pracę równoważnego spadkowi zatrudnienia o 19-20 tysięcy osób.
- Zdecydowanie największy udział w ogólnym spadku obrotów i zapotrzebowania na pracę będzie miał sektor handlu odzieżą, którego obroty spadną o 1,3 mld złotych, a zatrudnienie o 6-7 tysięcy osób.
- Spadek obrotów i zapotrzebowania na pracę dla innych nie analizowanych szczegółowo rodzajów handlu i usług zlokalizowanych w centrach handlowych (np. fryzjerzy, kosmetyczki, biżuteria, centra opieki nad dziećmi, optycy itp.) to odpowiednio 1,9 mld. Złotych i 6-7 tysięcy osób. Szacunek dla tych branż został wykonany przy założeniu, że 1/3 z nich to punkty usługowe (które tracą więcej), a 2/3 to punkty handlowe.
- Bezpośrednie pochodzące z centrów handlowych straty skarbu państwa wynikające z potencjalnego wprowadzenia zakazu handlu z niedziele to około 890 mln złotych, z czego większość, 695 mln. Przypada na niezapłacony podatek VAT.

Obroty w sklepach niewyspecjalizowanych ulokowanych w centrach handlowych spadną o 376 milionów złotych

Obroty	27 mld zł
Udział niedziel	8%
Szacowany spadek obrotów	376 mln zł
Szacowany spadek zapotrzebowania na pracę (osób)	800

Handel w sklepach niewyspecjalizowanych

- Wielkopowierzchniowy handel w placówkach niewyspecjalizowanych czyli w popularnych super i hipermarketach nie ma możliwości obejścia projektowanego zakazu handlu więc w całości zostałyby zamknięte.
- Według naszych szacunków przeprowadzonych na próbie 50 centrów handlowych z różnych części kraju supermarkety zajmują przeciętnie nieco ponad 20% powierzchni brutto obiektu z dość dużą zmiennością z uwagi na m.in. generację centrum.
- Przy szacowanej wielkości całego rynku handlu detalicznego w niewyspecjalizowanych sklepach ok. 240 miliardów złotych część przypadająca na sklepy wielkopowierzchniowe w centrach handlowych stanowią ok 11%, czyli 27 miliardów złotych.
- Przeciętna sprzedaż w niedzielę jest niższa niż w pozostałe dni tygodnia i waha się w okolicach 8% tygodniowych obrotów.
- Większość sprzedaży rozłoży się na pozostałe dni tygodnia, jednak część odpowiadająca za zakupy kompulsywne zostanie utracona. W przypadku żywności według dostępnych opracowań, jest to ok 14%, natomiast w przypadku słodczy i napojów zakładamy, że może wynieść nawet połowę niedzielnych obrotów.
- Łącznie, spadek obrotów sklepów niewyspecjalizowanych w centrach handlowych może wynieść 1,4% czyli ok. 376 mln złotych oraz prawie 800 osób.

Obroty w sklepach odzieżowych i obuwniczych ulokowanych w centrach handlowych spadną o 1 352 milionów złotych, a pracę może stracić 6 374 osoby

Obroty	15,7 mld zł
Udział niedziel	20%
Szacowany spadek obrotów	1 352 mln zł
Szacowany spadek zapotrzebowania na pracę (osób)	6 374

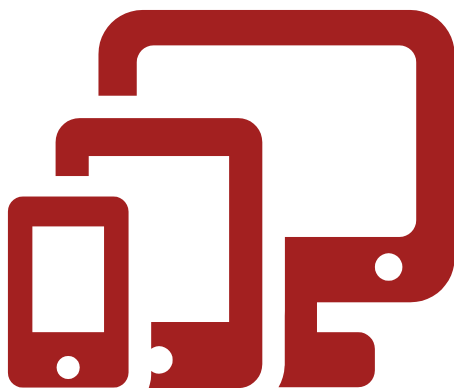

Moda

- Rynek odzieży i obuwia w Polsce szacowany jest na od 30 (GUS) do 35 miliardów złotych (PMR)
- Według badania PMR z 2014 roku, 60% Polaków kupuje odzież w markowych sklepach w galeriach handlowych. Po 26% deklaruje że kupuje te artykuły w nie markowych butikach oraz po 19% na bazarach i w internecie. Udział niedziel w obrotach sklepów zlokalizowanych w galeriach to ponad 20%.
- Szacujemy, że obroty na rynku generowane przez sklepy zlokalizowane w galeriach handlowych stanowią połowę rynku.
- Na rynku odzieżowym występuje jeden z najsilniejszych efektów zakupów kompulsywnych, który może wynosić nawet 40% dokonywanych przez konsumentów zakupów. Wynika to w dużej mierze z powszechności akcji promocyjnych i wyprzedaży.
- Możliwości organizowania wyprzedaży są większe w sieciach (franczyzowych lub własnych) przez co efekt przeniesienia części obrotów niedzielnych do sklepów nieobjętych zakazem handlu będzie niewielki.
- Szacujemy, że obroty handlu odzieżą w galeriach handlowych na skutek zakazu spadną o 8,6% czyli ok. 1,35 mld złotych.
- Spadek sprzedaży oraz przeniesienie obrotów na inne dni i formaty sklepów może pociągnąć za sobą spadek zatrudnienia o ok. 8,6% co w przypadku sklepów odzieżowych i obuwniczych w centrach handlowych może oznaczać ubytek ok. 6,4 tysiąca osób.

Obroty w sklepach RTV i AGD ulokowanych w centrach handlowych spadną o 207 milionów złotych

Obroty	8,3 mld zł
Udział niedziel	20%
Szacowany spadek obrotów	207 mln zł
Szacowany spadek zapotrzebowania na pracę (osób)	222

Elektronika użytkowa

- Przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż sprzętu RTV oraz AGD charakteryzują się względnie rozbudowanymi łańcuchami dostaw i wysokimi kosztami organizacji sprzedaży. Z uwagi na wysokość kosztów organizacyjnych nie są prowadzone osobiście przez właścicieli, działając jako spółki z o.o. lub akcyjne.
- Z tego powodu w przypadku uchwalenia ustawy handel sprzętem RTV oraz AGD w niedziele będzie niemożliwy.
- Zgodnie z szacunkami PMR wartość polskiego rynku RTV oraz AGD wynosi ok. 22,3 mld PLN.
- Badanie PwC przeprowadzone na próbie 320 sklepów wskazuje, że nieco ponad połowa handlu w segmencie RTV i AGD prowadzona jest w centrach handlowych. Z tego powodu wielkość rynku RTV i AGD w centrach handlowych szacujemy na 8 mld PLN.
- Udział niedziel w obrotach segmentu wynosi ok. 20%.
- Większość sprzedaży z niedzieli rozłoży się na pozostałe dni tygodnia, jednak część odpowiadająca za zakupy kompulsywne zostanie utracona. Zakładamy, że w tym segmencie nie przekracza ona 10%.
- Z powyższych powodów całkowity spadek sprzedaży RTV i AGD w centrach handlowych oszacowano na ok. 2,5%, czyli ponad 200 mln PLN oraz ok. 220 pracowników.

Obroty w sklepach DIY ulokowanych w centrach handlowych spadną o 210 milionów złotych

Obroty	10,5 mld zł
Udział niedziel	20%
Szacowany spadek obrotów	210 mln zł
Szacowany spadek zapotrzebowania na pracę (osób)	225

Do-It-Yourself

- Podobnie jak w przypadku rynku elektroniki użytkowej większość sklepów typu DIY zlokalizowanych w centrach handlowych to spółki prawa handlowego o dużej powierzchni zatem nie uciekną one przez zakazem.
- Według naszych szacunków wartość polskiego rynku DIY wynosi 19 mld PLN.
- Badanie PwC przeprowadzone na próbie 70 sklepów wskazuje, że co najmniej 55% handlu w segmencie DIY prowadzone jest w centrach handlowych. Wartość segmentu DIY w centrach lub galeriach handlowych należy oszacować na nie mniej niż 10,5 mld PLN.
- Udział niedziel w obrotach segmentu wynosi ok. 20%.
- Na tym rynku zakupy kompulsywne według nas również nie przekroczą 10%. Spadek sprzedaży może sięgnąć w związku z tym sięgnąć ok. 210 milionów złotych oraz spadek zapotrzebowania na prace odpowiadającą prawie 230 osobom.
- Mimo stosunkowo niewielkich zmian w obrotach należy się podkreślić, że przeniesienie obrotów przypadnie w większości na soboty, co może skutkować pogorszeniem komfortu zakupów jak i warunków pracy sprzedawców.

Obroty w punktach gastronomicznych ulokowanych w centrach handlowych spadną o 451 milionów złotych, a pracę może stracić 1 837 osób

Obroty	3 mld zł
Udział niedziel	15%
Szacowany spadek obrotów	451 mln zł
Szacowany spadek zapotrzebowania na pracę (osób)	1 837

Gastronomia

- Rynek gastronomiczny w Polsce miał w 2015 roku wartość ok 25 miliardów złotych (PMR).
- Według Colliers Poland udział placówek gastronomicznych zlokalizowanych w centrach handlowych stanowi ok. 12% rynku.
- Wśród placówek tych najwięcej jest typu fast food i dominują niewielkie zakupy, o wartości kilkunastu złotych na klienta.
- Punkty gastronomiczne w centrach handlowych w zasadzie nie mają możliwości przeniesienia sprzedaży na inne dni tygodnia. Posiłki w centrach handlowych spożywane są przede wszystkim przy okazji innych zakupów przez co, jedynie w niewielkim stopniu obroty mogą przenieść się do restauracji poza galeriami, nieobjętych zakazem handlu.
- Wśród przebadanych przez nas sieci gastronomicznych niedzielne obroty w lokalach zlokalizowanych w centrach handlowych wynoszą średnio 15% (wchodząc się od 10 do 18%) czyli na skutek zakazu handlu w te dni sprzedaż może spaść o ok 450 milionów złotych.
- Towarzyszyć może temu redukcja zatrudnienia w tych placówkach rzędu 9%, czyli o ok. 1,8 tysiąca osób

Obroty w usługach wspierających obsługujących centra handlowe spadną o 94,38 miliona złotych, a pracę może stracić 3 418 osób

	Usługi sprząające	Usługi ochrony
Obroty	328 mln zł	398 mln zł
Udział niedziel	12%	14%
Szacowany spadek obrotów	46,82 mln zł	47,56 mln zł
Szacowany spadek zapotrzebowania na pracę (osób)	1 589	1 829

Usługi wspierające

- Rynek ochrony w Polsce według szacunków może liczyć ok 8 mld złotych. Liczba pracowników ochrony waha się od ok. 114 tysięcy (GUS) do 300 tysięcy (szacunki branżowe).
- Centra handlowe i znajdujące się w nich sklepy stanowią według naszych szacunków ok. 5% rynku i ok. 15 tysięcy pracowników ochrony.
- Z uwagi na powszechność umów cywilnoprawnych przy szacowaniu wpływu zakazu na rynek pracy mówimy raczej o utraconych zarobkach z wykonywanej pracy w mniejszym stopniu o utracie miejsc pracy.
- Szacujemy, że zapotrzebowanie na pracę ochroniarzy zmniejszy się na skutek zakazu o ok. 12% ponieważ zawsze pozostaną pojedyncze osoby do pilnowania obiektu. Można powiedzieć, że jest to ekwiwalent pracy wykonywanej przez 1,8 tysiąca osób.
- Na podobnej zasadzie działa rynek firm sprząających centra handlowe. Szacujemy, że wartość tego rynku to ok. 300-400 milionów złotych oraz ok. 11 tysięcy osób.
- Zamknięcie galerii handlowych w niedzielę sprawi, że ich usługi w tym dniu staną się zbędne, zatem spadek obrotów tych firm staną wyniesie 14% i w podobnym stopniu zmniejszy się liczba osób potrzebnych do obsługi centrów handlowych. Odpowiadałoby to zmniejszeniu zatrudnienia o 1,6 tysiąca osób.

Sklepy innych branż, punkty usługowe oraz firmy eventowe mogą stracić łącznie prawie 2 miliardy złotych obrotów i zmniejszyć zapotrzebowanie na pracowników o ponad 6 tysięcy osób

Obroty	60 mld zł
Udział niedziel	15%
Szacowany spadek obrotów	1 910 mln zł
Szacowany spadek zapotrzebowania na pracę (osób)	6 340

Inne usługi w centrach handlowych

- Punkty usługowe zlokalizowane w centrach handlowych mają stosunkowo mały udział w powierzchni sprzedażowej, zaledwie 1,5-3%, natomiast relatywnie duży udział w obrotach - prawie 9%.
- Szacujemy, że w centrach handlowych w punktach takich pracuje ok 19 tysięcy osób.
- Punkty usługowe i handlowe nie objęte szczegółową analizą odpowiadają za niecałą połowę obrotów centrów handlowych i zatrudniają do 180 tysięcy pracowników.
- Punkty usługowe ulokowane w centrach handlowych są bardziej wrażliwe na spadek popytu na skutek zakazu handlu ponieważ w dużym stopniu korzysta się z nich przy okazji innych zakupów. Wyłączenie z działalności niedziel będą szczególnie dotkliwe na przykład dla firm eventowych organizujących wydarzenia rozrywkowe i charytatywne na terenie centrów.
- Szacujemy, że obroty w usługach i pozostałym handlu spadną o prawie 2 miliardy złotych. Jednocześnie spadek zapotrzebowania na pracowników wyniesie niemal 6,5 tysiąca osób, z czego prawie 40% może przypadać na pracujących w usługach.

Zakaz handlu w niedzielę to także poważne komplikacje dla branży transportu i logistyki

Logistyka i transport

- Zakaz handlu w niedzielę wykracza szeroko poza samo świadczenie usług sprzedaży towarów i dotyczy także innej działalności związanej handlem.
- Będzie to miało liczne konsekwencje utrudniające działalność całego transportu i logistyki.
- Drogowy transport rzeczy od dawna boryka się z niedoborem około 20% kierowców. Wyłączenie jednego dnia z pracy dla jednej z ważniejszych branż korzystających z usług transportowych spowoduje konieczność kumulacji dostaw i kursów w inne dni i problemy ze znalezieniem obsady kursów.
- W dniach poza obowiązywaniem zakazu, szczególnie w poniedziałki rano, może istotnie zwiększyć się natężenie ruchu samochodów ciężarowych w miastach co zwiększy ilość i uciążliwość zatorów na drogach podczas szczytu.
- Forum Przewoźników Ekspresowych, zraszające m.in. firmy kurierskie wskazuje w swoim stanowisku w sprawie projektu, że w praktyce niemożliwe jest przestrzeganie przez branżę zakazu świadczenia innych usług na rzecz handlu z uwagi na chociażby ochronę tajemnicy korespondencji – kłopotliwe będzie ocenienie która przesyłka podlega zakazowi a która nie.

4

Czego możemy się nauczyć z przypadku węgierskiego?

Wprowadzenie ograniczenia handlu w niedzielę na Węgrzech – krótka chronologia

2010-2014

2015

2016

Idea wprowadzenia ograniczeń w handlu w niedzielę

Powodem, dla którego w debacie publicznej zaczęła się pojawiać idea ograniczenia handlu w niedzielę było zapewnienie bezpieczeństwa pracowników i zrównoważenia ich zdrowia psychicznego oraz fizycznego. W argumentacji pomysłodawców pojawiał się także wątek ochrony rodziny jako najważniejszego filaru społeczeństwa.

Wdrożenie regulacji

15 marca 2015 roku w życie weszła ustawa określająca w jakie sklepy mają być zamknięte w niedzielę. Od ustawy było wiele wyjątków – dotyczyły prowadzonych przez rodziny sklepów o powierzchni mniejszej niż 200m², aptek, sklepów na lotniskach międzynarodowych, stacjach kolejowych oraz przystankach autobusowych, stacji benzynowych, rynków, restauracji i innych.

Wycofanie regulacji

Po przeprowadzeniu badań społecznych, które wskazały niezadowolenie większości z wprowadzonych zmian ustawę wycofano. Najczęściej wymienianymi przyczynami były:

- Przymuszenie administracyjne do zmiany zwyczajów wszystkich uczestników rynku;
- Zróżnicowana pozycja ekonomiczna uczestników rynku;
- Różnorodne efekty jakie ograniczenia wywołały na pracownikach sklepów w zależności od miejsca zatrudnienia;
- Poziom skomplikowania ustawy oraz zasięg jaki obejmowała – w tym e-commerce.

Za i przeciw wprowadzeniu regulacji

Jakie były czynniki determinujące wprowadzenie ograniczenia handlu w niedzielę?

Koncepcja zakazu handlu w niedzielę została po raz pierwszy wprowadzona w 2011 roku przez KDNP (Chrześcijańsko-Demokratyczną Partię Ludową) – koalicjanta rządzącej partii FIDESZ. Dotyczyła ona głównie ochrony rodziny jako najważniejszego podmiotu społeczeństwa węgierskiego. Ochrona rodziny powinna być zatem związana z zapewnieniem możliwości spędzania wspólnie tego czasu w niedzielę. Zakaz ten miał zapewnić pracownikom równowagę i zdrowie zarówno fizyczne jak psychiczne. Idea ta miała jednak swoich przeciwników zarówno w 2011 roku jak i 2014. Głównymi opozycjonistami pomysłu byli:

Ministerstwo Gospodarki

Ministerstwo było przeciwnie wprowadzeniu regulacji z powodu możliwych negatywnych skutków dla gospodarki. Obawy te były poparte badaniem zamówionym przez Ministerstwo w 2011 roku. Najważniejszym wnioskami z badania było:

- sprzeciw zakazowi handlu 54% z pośród 800 respondentów,
- 18,5% „dużych zakupów” odbywa się w niedzielę,
- 69% niedzielного handlu odbywa się w międzynarodowych sieciach.

Węgierska Partia Socjalistyczna

Węgierska Partia Socjalistyczna jest największą siłą opozycyjną w kadencji tego rządu. Partia była przeciwna wprowadzaniu ograniczeń handlu w niedzielę i podejmowała istotne wysiłki aby regulacja nie weszła w życie. MSZP była partią, która zainicjowała przeprowadzenie referendum w tej sprawie.

Ruch na rzecz Lepszych Węgier

Jobbik jest prawicową partią opozycyjną, która podniosła temat zakazu handlu w niedzielę w wyborach w 2010 roku. Powody były bardzo zbieżne jakie stały za wprowadzeniem ograniczeń w 2015 roku. Ograniczenie nie zostało wsparte przez Jobbik tłumacząc, że jest „ekstremalne” i „nierealne”. Kiedy tylko regulacja weszła w życie jeden z parlamentarzystów Jobbik powiedział, że Ustawa o Ograniczeniu Handlu w Niedziele zawiodła.

Polityka Może Być Inna!

Węgierska opozycyjna partia zielonych nie była przeciwna regulacji jednak mogła wspierać jej wejście w życie tylko częściowo z następujących powodów:

- Partia uważała, że zatrudnieni w handlu detalicznym mogą być postawieni w jeszcze gorszej sytuacji,
- Krytykowali fakt, że projekt ustawy nie został wsparty Oceną Skutków Regulacji,
- Uważali, że zabrakło dialogu z organizacjami handlowymi.

Kształt ustawy

Jakie szczegółowe informacje zawierała ustawa, która weszła w życie w 2015 roku

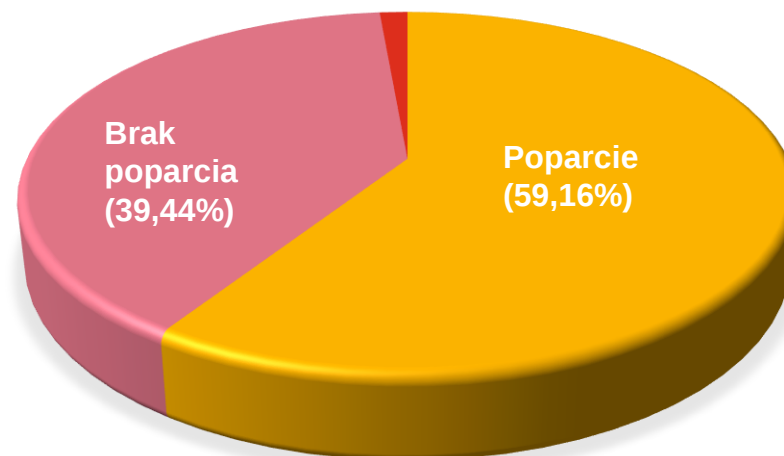
Ustawa mówiąca o ograniczeniu handlu w niedzielę pozwalała operować sklepom przez 4 niedziele w roku od 6:00 do 22:00, miała jednak szereg wyjątków wyłączonych z jej działania:

- 1) Apteki
- 2) Sklepy zlokalizowane na międzynarodowych lotniskach
- 3) Sklepy na stacjach kolejowych i przystankach autobusowych
- 4) Handel w instytucjach penitencjarnych
- 5) Handel w placówkach zdrowotnych
- 6) Handel na rynkach i lokalnych straganach rolniczych
- 7) Handel na targach i wystawach
- 8) W trakcie godzin prac stacji benzynowych
- 9) Handel w jednostkach wojskowych
- 10) Usługi turystyczne o charakterze komercyjnym
- 11) Handel w hotelach i placówkach pokrewnych
- 12) Usługi pomocnicze związane z działalnością handlową
- 13) Usługi w lokalach gastronomicznych
- 14) Sklepy zlokalizowane w obrębie światowego dziedzictwa UNESCO – tu warto nadmienić, że zwłaszcza w stolicy wiele sklepów (Aldi, Lidl, Spar, etc.) jest zlokalizowanych w centrum miasta, które znajduje się na tej liście, w związku z czym wyjątek od tej reguły został cofnięty z dniem 9 maja 2015 roku.
- 15) Działalność handlowa związana z działalnością kulturalną; w łaźniach oraz punktach spa
- 16) Dostawy towarów zasilających automaty

Oprócz wymienionych wyjątków celem ustawy było nie utrudniać działalności handlowej małych firm rodzinnych. Sklepy o powierzchni sprzedażowej nie przekraczającej 200 metrów kwadratowych mogą być otwarte poza regularnym okresem zamykania sklepów w niedzielę jeśli był obsługiwany przez właściciela sklepu lub członka rodziny.

Poparcie dla pozostawienia sklepów otwartych w niedzielę na Węgrzech (Marzec 2015)

Nie wiem/ trudno powiedzieć

Rysunek 1

Źródło: PwC Węgry na podstawie wyników z TARKI

W przypadku sklepów online zostały one wyłączone z działania regulacji. Z tego też powodu firmy zajmujące się handlem detalicznym przeniosły swoją działalność do sieci rozszerzając tym samym ten rynek. Minister Gospodarki był jednak zdania, że dostarczanie produktów zamówionych w sieci podlega działaniu ustawy w związku z czym praktyka została zakazana.

Inne rodzaje działalności związanej z handlem, jak logistyka i transport nie zostały objęte działaniem ustawy.

Porównanie ważniejszych różnic pomiędzy rozwiązaniem węgierskim i projektem ustawy

Zakres rozwiązania	Polska	Węgry	Kraj z bardziej restrykcyjnym i regulacjami
Wyłączenia ze względu na charakter działalności	- Stacje benzynowe spełniające określone warunki - Punkty na dworcach i lotniskach spełniające określone warunki - Piekarnie - Kwiaciarnie	- Dowolne stacje benzynowe - Wszystkie punkty na dworcach i lotniskach - Stragany rolnicze i targi - Dostawy towarów do automatów	Polska
Wyłączenia ze względu na formę działalności	Placówki handlowe prowadzone wyłącznie przez przedsiębiorcę	Placówki handlowe o powierzchni poniżej 200m prowadzone przez przedsiębiorcę i jego rodzinę	Polska
Niedziele wyłączone z zakazu	Zakaz handlu w niedziele, ograniczenia handlu w wigilię Bożego Narodzenia i Wielką Sobotę	4 niedziele w roku wyłączone z zakazu	Trudno powiedzieć
Regulacja dotycząca działalności wspierającej	Zakaz pracy w magazynach i centrach logistycznych	Praca dozwolona w usługach pomocniczych dla handlu	Polska
Regulacje dotyczące franczyzy	Zakaz pracy dla sklepów w sieciach franczyzowych	Brak regulacji	Polska
Odpowiedzialność karna	Do kary pozbawienia wolności do 2 lat	Zakaz handlu przez określony okres	Polska

Polski projekt ustawy należy uznać za bardziej restrykcyjny w porównaniu z rozwiązaniami, które obowiązywały na Węgrzech.

Skutki wprowadzonych zmian

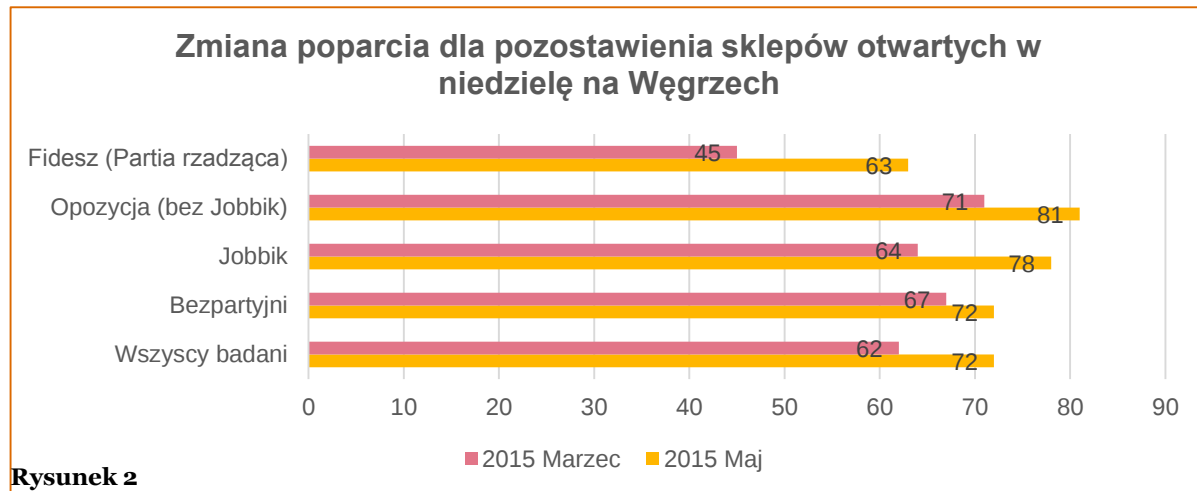
Jaki był rezultat wprowadzenia ograniczeń handlu w niedzielę?

Jedno z pierwszych badań dotyczących skutku zakazu handlu w niedziele wskazywało, że sprzedaż w handlu detalicznym w ciągu pierwszego miesiąca po wprowadzeniu zakazu nieznacznie wzrosła. Było to jednak najprawdopodobniej związane z naturalną tendencją do zwiększonych zakupów w okresie Wielkiej Nocy.

Na skutek wzrostu obrotów w czwartej i piątej, odpowiednio o 24% i 21%, wiele sieci wydłużyło godziny pracy między poniedziałkiem, a sobotą.

Zakaz z mieszanym sposobem wpłynął też na wynagrodzenia pracowników, którzy nie mogli już liczyć na 50%-towe dodatki za pracę w niedziele, a za nadgodziny dodatek wynosił jedynie 30%. Z drugiej strony wynagrodzenia za pracę w niedziele objęte wyłączeniem z zakazu wzrosły dwukrotnie.

Mniej niż 10% sklepów w centrach mogło być otwartych. Ich otwieranie było więc nieopłacalne. Zamknięto ponad połowę z nich. Uniemożliwiło to tym samym zlokalizowanym tam drobnym sklepom prowadzenie działalności w niedzielę.

Rysunek 2

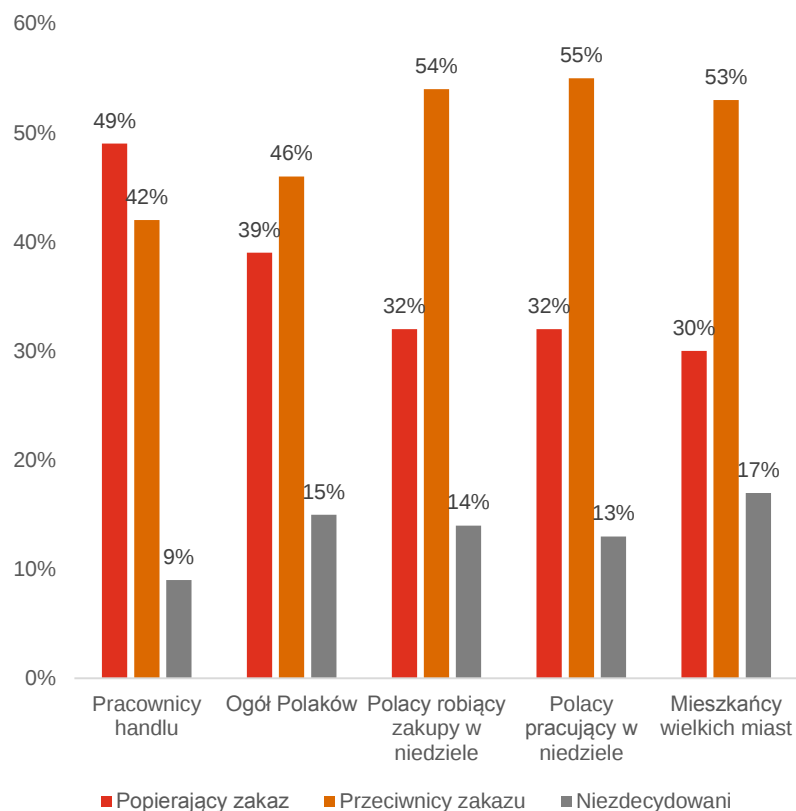
Źródło: Analiza własna PwC Węgry na podstawie wyników z "Medián"

Głównym wyzwaniem okazało się jednak nastawienie społeczne do wprowadzonej zmiany. Na podstawie badania przeprowadzonego na reprezentatywnej grupie w marcu 2015 roku wykazano, że ponad 68% osób było niezadowolonych i nie zgadzało się ze zmianami regulacyjnymi. Jedna czwarta respondentów przyznała, że ograniczenia bardzo utrudniają im zrobienie najprostszych i najbardziej podstawowych zakupów żywnościowych oraz zakupienie trwałego sprzętu AGD. Badanie wykazało też, że 22% respondentów robi regularnie zakupy żywnościowe w niedzielę, a 12% dokonuje zakupów ubrań, sprzętu AGD oraz mebli. Mniej niż połowa badanych przyznała, że możliwym będzie dla nich zmienienie swoich przyzwyczajeń zakupowych.

Oprócz badania przeprowadzonego przez IPSOS do bardzo podobnych wniosków doszły dwie inne wiodące instytucje badawcze – Median oraz TARKI gdzie odpowiednio 62% oraz 59,2% badanych było przeciwnych wprowadzonym regulacjom.

Za zakazem handlu w niedziele opowiada się 39% Polaków. Jest to taki sam odsetek jak na Węgrzech przed wprowadzeniem restrykcji...

Poparcie dla zakazu handlu w niedziele w różnych grupach społecznych w Polsce

Źródło: Badanie TNS na zlecenie konfederacji Lewiatan, październik 2016

- Według badania TNS przeprowadzonego na zlecenie konfederacji Lewiatan w październiku 2016 roku zakaz handlu w niedziele popiera 39% Polaków, to nieomalże dokładnie tyle samo ile odsetek popierających zakaz Węgry przed jego wprowadzeniem
- Zakaz cieszy się największym poparciem wśród pracowników handlu (49%), jednak nawet w tej grupie głosy rozłożone są równomiernie. Inne wyniki tego samego badania pokazują także, że 48% pracowników handlu przeciwnych zakazowi byłoby skłonnych zmienić zdanie w przypadku wprowadzenia dobrowolności pracy, 45% w przypadku zwiększonego wynagrodzenia, a 38% w przypadku skrócenia czasu pracy. We wszystkich tych przypadkach odsetki gotowych zmienić zdanie są nieco większe wśród tych, którzy rzeczywiście w niedziele pracują.
- Największe poparcie dla zakazu deklarują także jednocześnie osoby niepracujące (50%). Wśród innych grup wydzielonych ze względu na aktywność zawodową, poparcie nie przekracza 43%. Zdecydowanie najniższe jest wśród osób prowadzących własną działalność gospodarczą i studentów – odpowiednio 34% i 35%.
- Zakaz cieszy się zdecydowanie najmniejszym poparciem wśród Polaków zamieszkujących duże miasta (powyżej 500 tysięcy mieszkańców), w tej grupie popiera go 32% ankietowanych.
- Z drugiej strony grupami wśród których najwięcej jest zdecydowanych przeciwników zakazu to ogół osób pracujących w niedziele (nie tylko pracowników handlu) oraz osoby deklarujące jednocześnie, iż robią zakupy w ten dzień tygodnia. Odsetki te wynoszą odpowiednio 55% i 54%

Podsumowanie przypadku Węgierskiego

Spojrzenie z dystansu na historię wprowadzenia i odejścia od zakazu handlu w niedzielę

Rozwiązania węgierskie były mniej restrykcyjne niż analizowany projekt ustawy. Pomimo tego wycofano się z tych rozwiązań na skutek nadmiernej restrykcyjności.

Zabrakło rzetelnej Oceny Skutków Regulacji oraz większego zrozumienia dla problematyki podnoszonej przez Ministerstwo Gospodarki co doprowadziło do wycofania ustawy.

Argumentacja na przykładzie węgierskim dotycząca wzrostu obrotów po wprowadzeniu regulacji w życie wynikała ze zbliżających się Świąt Wielkiej Nocy i naturalnego cyklu koniunkturalnego, nie zaś z wpływu regulacji.

Restrykcyjna formuła regulacji oraz zmuszenie do zmian przyzwyczajeń zakupowych spotkało się z bardzo silnym niezadowoleniem społecznym potwierdzonym przez 3 wiodące ośrodki badawcze na Węgrzech.

Zarówno opozycja prawicowa jak i lewicowa wskazywała wiele wątpliwości – prawica twierdziła, że nie może poprzeć tak restrykcyjnej propozycji, lewica zaś, że istnieje duże ryzyko pogorszenia się sytuacji osób zatrudnionych w handlu detalicznym.

Niektóre skutki ekonomiczne w postaci wsparcia dla drobnego handlu zostały osiągnięte. Doprowadzono jednak także do strat u właścicieli małych niezależnych punktów położonych w centrach handlowych.

5

Międzynarodowa analiza porównawcza

Francja

**Obecny status
prawny dotyczący
handlu w niedzielę:**

Ograniczenia z listą ponad
500 wyjątków od regulacji

Rok ostatnich zmian:

2015

Kierunek zmian:

Liberalizacja

Ogólna charakterystyka:

Francja jest krajem gdzie handel w niedzielę jest formalnie zakazany. Jednak od tej reguły obowiązuje w ponad 500 wyjątków. Handel dopuszczony jest na przykład w większości miast, które zostały określone jako obszary turystyczne. Praktycznie więc pomimo obowiązującego zakazu handel w niedzielę jest powszechnie przyjętą praktyką.

Ostatnie zmiany:

W połowie 2016 roku dokonano zmian w prawie, dzięki którym w niedzielne przedpołudnia mogą pracować supermarkety, sklepy z meblami i wyposażeniem domowym oraz sklepy ogrodnicze. Pracownicy muszą jednak wyrazić zgodę na pracę w niedzielę otrzymując odpowiednio wyższe wynagrodzenie.

Charakterystyka:

Zakazem nie jest objętych ponad 500 miejscowości francuskich, które zostały określone jako obszary turystyczne, gdzie zakaz nie obowiązuje. Sklepy na tych obszarach mogą być otwarte przez cały dzień – na przykład centra handlowe i sklepy wielkopowierzchniowe w Paryżu są otwarte każdej niedzieli. W określone niedziele świąteczne na mocy kolejnego wyjątku otwartych jest jeszcze więcej sklepów.

Otoczenie polityczno-społeczne:

Regulacja z 2009 roku w ciągu 7 lat przeszła proces liberalizacji, co jest odzwierciedleniem zmiany poglądów społeczeństwa francuskiego. Proces ten dokonywał się pomimo sprzeciwu związków zawodowych. Pracownicy handlu we Francji muszą jednak dobrowolnie zgodzić się na pracę w niedzielę i muszą otrzymywać tego dnia wyższe wynagrodzenie. W debacie coraz częściej podnosi się argument, że handel w niedzielę powinien zostać całkowicie zderegulowany.

Konkluzja:

Francuzi uważają, że niedziela jest specjalnym dniem, który powinien pozostawać pod ochroną prawną i obowiązujące prawo jest tego odzwierciedleniem. Na skutek licznych wyjątków zakaz handlu w niedzielę ma bardzo ograniczony charakter. Mieszkańcy miast mają praktycznie nieograniczony dostęp do sklepów, również w niedzielę. Prawo obowiązuje de-facto jedynie w mniejszych miejscowościach.

Hiszpania

**Obecny status
prawny dotyczący
handlu w niedzielę:**

Postępująca liberalizacja z
pewnymi ograniczeniami

Rok ostatnich zmian:

2013

Kierunek zmian:

Liberalizacja

Ogólna charakterystyka:

Restrykcje w Hiszpanii obowiązują od lat 90'. Były one skutkiem nacisków ze strony właścicieli małych sklepów. W 2000 roku wprowadzone zostały pierwsze zmiany liberalizujące te restrykcje, a proces ten trwa do dziś. Obecnie decyzja dotycząca pracy sklepów w niedzielę leży w gestii władz samorządowych.

Ostatnie zmiany:

W 2013 roku przedstawiona została zaktualizowana lista stref turystycznych, które zostają wyłączone z mocy działania ustawy dotyczącej handlu w niedzielę. W tych obszarach większość hipermarketów i sklepów wielkopowierzchniowych może być otwarta w niedzielę. Obszary te obejmują Madryt, szereg aglomeracji wokół obszaru metropolitalnego Madrytu, Andaluzję, Walencję, Saragossę, Palma de Mallorca, większą część Katalonii oraz większą część Murcji. W 2012 roku natomiast parlament hiszpański wdrożył ustawę zezwalającą na wydłużenie czasu pracy sklepów zarówno w niedzielę jak i pozostałe dni tygodnia.

Charakterystyka:

W toku zmian prawnych utrzymało się niewiele restrykcji dotyczących handlu w niedzielę. Małe sklepy detaliczne pracują średnio około 46 godzin w tygodniu co przeczy popularnemu twierdzeniu, że rozluźnienie obostrzeń dotyczących handlu w niedzielę może uderzyć w mniejsze sklepy i zmusić je do utrzymywania długich godzin otwarcia. Wszystkie sklepy muszą być zamknięte w dni 14 wymienionych świąt państwowych. Sklepy poniżej 300m kwadratowych, sklepy spożywcze, sklepy na terenie stacji kolejowych, portach morskich, portach lotniczych, sklepy wolnocłowe, piekarnie, kwiaciarnie, sklepy ogrodnicze i sklepy w obszarach turystycznych nie są objęte żadnymi restrykcjami. Pozostałe niemieszczące się w tych ramach mogą pozostawać otwarte do 10 wyznaczanych przez samorząd niedziel w roku.

Otoczenie polityczno-społeczne:

Pomimo wpływu związków zawodowych oraz zrzeszeń małych sklepów, które doprowadziły do zaostrzenia prawa w latach 90', niewielka ich liczba przetrwała do dzisiaj. Burzliwe debaty parlamentarne z udziałem związków i organizacji branżowych nie zatrzymują procesu postępującej liberalizacji prawa.

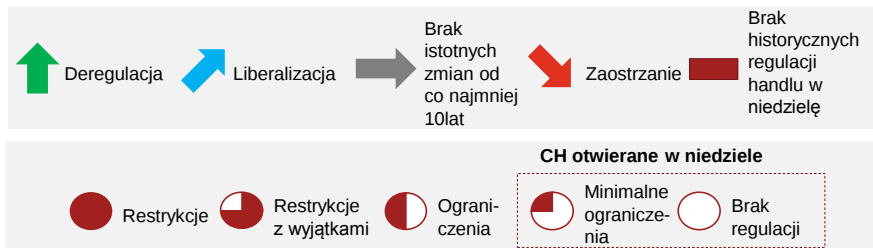
Konkluzja:

W debatach publicznych często pojawiały się argumenty ekonomiczne dotyczące korzyści z otwierania sklepów w niedzielę, podczas gdy drobni przedsiębiorcy wskazywali na negatywny skutek ekonomiczny oraz społeczny wynikający z zaburzenia proporcji czasu pracy do czasu wolnego. Argumenty te nie potwierdziły się i obecnie Hiszpania jest podawana jako przykład, że liberalizacja prawa dotycząca handlu w niedzielę nie musi prowadzić do wydłużenia czasu pracy mniejszych sklepów, a tym samym wpływać niekorzystnie na dysproporcję czasu pracy i czasu wolnego wśród pracowników.

Regulacje dotyczące handlu w niedzielę (1/5)

Międzynarodowa analiza porównawcza

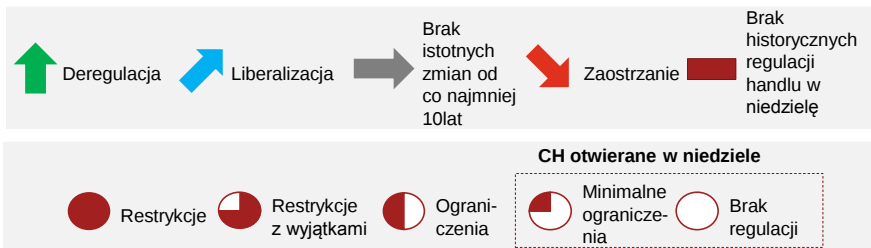
						
 Kraj	Anglia i Walia	Austria	Belgia	Bulgaria	Chorwacja	Cypr
 Stopień restrykcyjności						
 Kierunek zmian						
 Rok istotnych zmian prawnych	1994	2014	2006	N/A	2009	2015

Regulacje dotyczące handlu w niedzielę (2/5)

Międzynarodowa analiza porównawcza

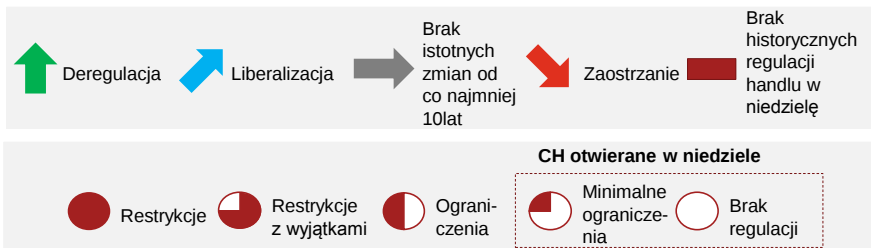
						
 Kraj	Czechy	Dania	Estonia	Finlandia	Francja	Grecja
 Stopień restrykcyjności						
 Kierunek zmian						
 Rok istotnych zmian prawnych	2016	2012	1994	2016	2009	2015

Regulacje dotyczące handlu w niedzielę (3/5)

Międzynarodowa analiza porównawcza

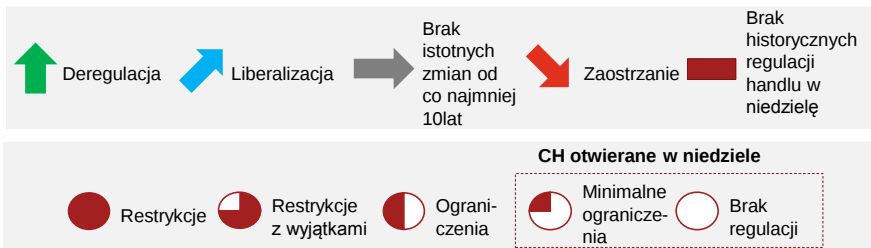
						
Kraj	Hiszpania	Holandia	Irlandia	Litwa	Luksemburg	Łotwa
Stopień restrykcyjności						
Kierunek zmian						
Rok istotnych zmian prawnych	2013	2013	1999	N/A	B/D	N/A

Regulacje dotyczące handlu w niedzielę (4/5)

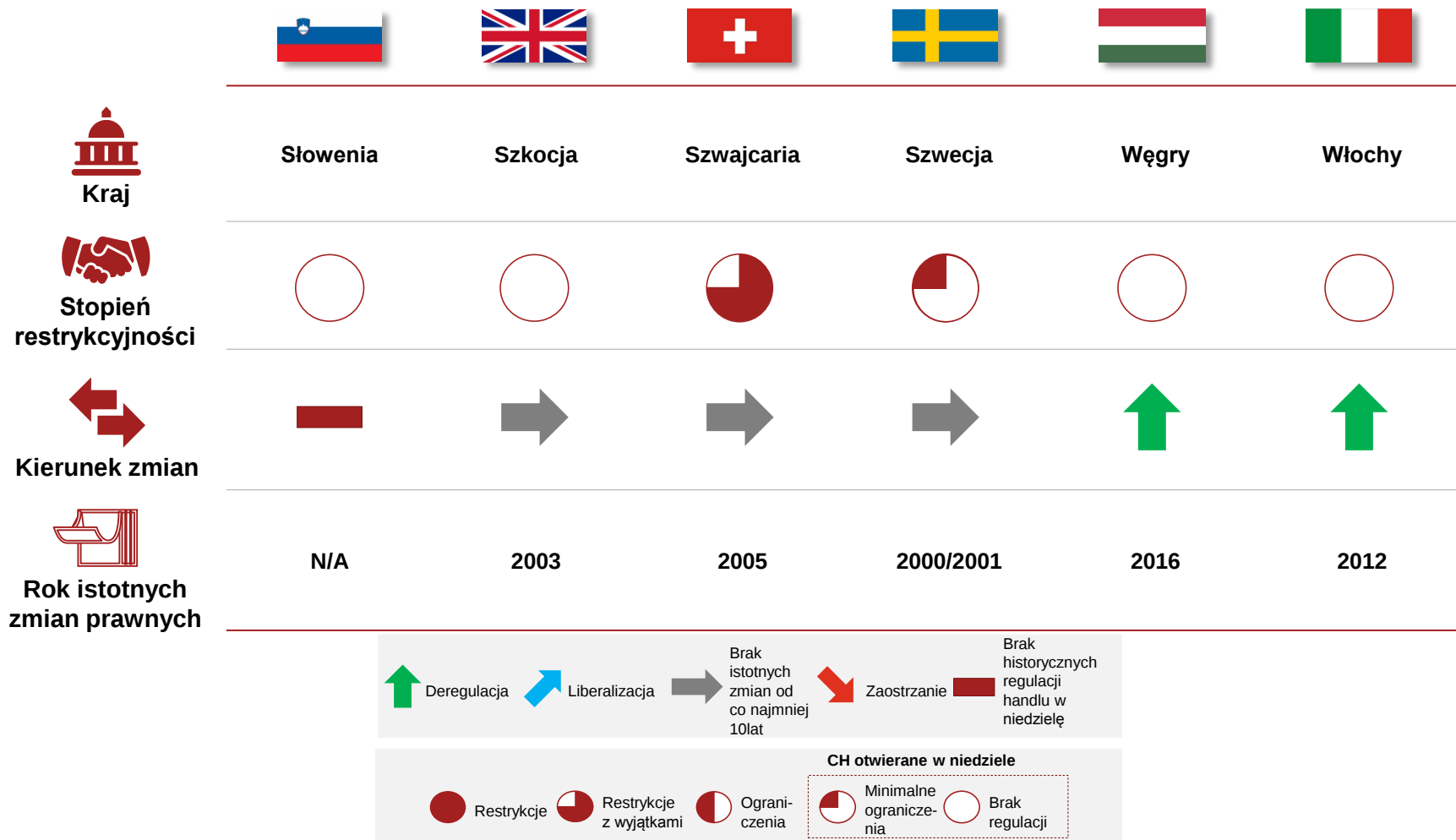
Międzynarodowa analiza porównawcza

						
Kraj	Malta	Niemcy	Norwegia	Portugalia	Rumunia	Słowacja
Stopień restrykcyjności						
Kierunek zmian						
Rok istotnych zmian prawnych	B/D	2007	2015	2015	N/A	N/A

Regulacje dotyczące handlu w niedzielę (5/5)

Międzynarodowa analiza porównawcza

Podsumowanie międzynarodowej analizy porównawczej

Ogólna charakterystyka:

Poddając analizie 30 krajów Europy można zaobserwować trend liberalizacji prawa dotyczącego zakazu handlu w niedziele. Najnowszy członkowie Unii Europejskiej zwykle nie nakładali w przeszłości ograniczeń. Dojrzałe europejskie gospodarki sięgały po tego rodzaju zakaz wcześniej, jednak z czasem rozluźniają go, zezwalając na większą swobodę w handlu.

13 spośród 30 analizowanych krajów nie posiada żadnych restrykcji dotyczących handlu w niedzielę.

4 spośród 13 wymienionych krajów to dojrzałe gospodarki europejskie, które całkowicie zliberalizowały handel w niedzielę

Czechy są jedynym analizowanym krajem, który wprowadził ograniczenia – tj. zamiast pełnej liberalizacji wprowadził zakaz pracy w 11 wybranych dni świątecznych

5 spośród 30 krajów posiada minimalne ograniczenia dotyczące jedynie sprzedaży alkoholu oraz dni świątecznych

15 krajów spośród badanych w ciągu ostatnich 10 lat przechodziło proces rozluźnienia prawa i ograniczenia restrykcji handlu w niedzielę

6 krajów Europy Środkowo-Wschodniej posiada zderegulowane prawo w zakresie handlu w niedzielę i nie ingerowały do tej pory aby je zaostrzyć

Dziękujemy.

Niniejszy Raport został przygotowany przez PwC Polska sp. z o.o. („PwC”). Praca nad dokumentem trwała od października do grudnia 2016 r. i polegała na przeprowadzeniu niezależnych badań przedmiotowego rynku. Aby zapewnić niezależność i obiektywizm Raportu, PwC prowadziła prace niezależnie. Strony trzecie nie miały możliwości ingerencji w treść Raportu.

PwC nie świadczyła dodatkowych usług po 5 grudnia 2016r., tj. po dacie dostarczenia produktów końcowych projektu. Raport nie uwzględnia efektów zdarzeń i okoliczności, które miały miejsce oraz informacji, które pojawiły się po tej dacie, tj. po terminie dostarczenia produktów końcowych prac. PwC nie odpowiada za wpływ ww. efektów zdarzeń, okoliczności oraz informacji na wynik końcowy Raportu.

Zwracamy uwagę na zawarte w Raporcie istotne komentarze dotyczące zakresu prac PwC, celu, w jakim Raport został sporządzony i będzie używany oraz założeń i ograniczeń w dostępie do informacji, na których opieraliśmy nasz Raport. Niezależnie od podstawy działania – czy to kontraktowej, czy deliktowej – w ramach obowiązującego prawa PwC nie ponosi żadnej odpowiedzialności za czyny i konsekwencje ponoszone przez osoby trzecie ani żadne decyzje podjęte lub nie na podstawie niniejszego Raportu.